

A magyar izr. országos tanító-egylet

ÉRTESITŐJE.

Megjelen havonként egyszer.

Szerkesztői bizottság:

Führer Ignác, Léderer Ábrahám, Ózer Zsigmond, Reich Ignác, Stern Mór.

Felelős szerkesztő: **SELIGMAN ELEÁZÁR.**

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Schwarz Mór
 egyleti pénztárnokhoz
 (a káczfa-utca 39/c. szám) küldendők.
 Szerkesztői iroda: Sip-utca 11. sz.

Kiadja
A magy. izr. orsz. tanító-egylet.
 Előfizetési ár:
 Nem tagok számára egész évre 1 frt.
 Az egylet tagjainak díjmentesen jár.

R e f l e x i ó k.

E lapoknak épenséggel kétségbe vonnám létezési jogát, ha a tanügy és tanítói érdekek körül felfelmerülő vélemények, mint idétlen gyermek vesznének el nyom nélkül, hatástalanul. Az „Értesítő“-nek ugy adunk csak pozsgő életet, ha csatornájává válik azon számbavehető nézeteknek, melyek többszöri megbeszélés folytán tiszta alakot nyervén, a központi választmány tanácskozási tárgyává válnak, hogy lehetőleg foganatosittassanak is. De nemcsak e lapoknak, hanem felfogásom szerint magának a központi választmánynak is abban látom gyökerezni főfontosságát, miszerint a tanítók érdekei szem előtt tartásával az „Értesítő“-ben megjelenni szokott fontos indítványokat tárgyalja s az egyleti közlöny útján legalább félévenként beszámoljon. Azért bocsátom ezeket előre, mert ismételten oly ügyben — s ez uttal bővebben — szándékozom felszólalni, mely fontosságánál fogva a közgyűlés elé is bocsátatott ugyan, de féltő, hogy Bajzával szólva „a feledés ködfátyola ereszkednék reá,“ felmelegitem újra, előre is kérve e lapok t. szerkesztőjét, hogy szokott erélyével ez ügyet, melyet különben ő karolt fel első sorban, elejteni ne engedje.

* * *

A mult szám felavatott tollu vezércikkezője helyesen fejtegeti az orsz. izr. tanítóegylet létezési jogát, s ha nem is szolgálna statistikai adatokkal bebizonyítandó, hogy mi zsidó tanítók mily nehezen mászhatjuk meg az üdvösség Jákob-létráját, mégsem akadhatna egykönnyen bárki is, hogy ellenérvekkel említettük egylet feleslegességét kimutassa, Csakhogy nevezett cikk ott végződik, a hol — szerény véleményünk szerint — épon ily férfiúnak tekintélyének teljes súlyával, lelkesítő hevének teljes erejével a tanítóegylet teendőinek fejtegetését kezdeni kellene. S ha ez most csekélységem teszi, ha nem is lesz oly csinos formában, oly praktikusán átgondolva — mert a tanuló nem érhetne el mesterét — remélem, még is szívesen veszik az illető körök.

Munkára fel! ne vesztegelj! nem restekért van itt a hely. Így tanítjuk az iskolában, így van ez uraim az életben. Kimondom kereken, hogy mi nagyon keveset tettünk még testületileg a zsidó tanügy érdekében, pedig első sorban ez lenno feladatunk. Ha magyarositunk, ez mindig inkább az

egyesek érdeme marad, de ha összesen, vállvetve, a jövőre kiható munkát alkotunk, ez mindnyájunk öntudatát megnyugtatja s remélem nem fogják mondhatni: „Der Mohr hat seine Pflicht gethan, der Mohr kann gehen.“

A biblia tanítás mondja egy L. A. az izr. népiskola azon tárgya, mely körül a többi tantárgy mint bolygó kering. De történt-e már oly practikus intézkedés, melynél fogva egy számbavehető biblia fordítással dicsekedhetnénk? Pedig nagy szükségünk van reá! Az éltes izr. tanítók nem magyar ajkuak, legalább nem annyira, hogy a héber szöveget hibátlanul magyarra fordíthassák. Pedig az iskola hibátlant, tökéleteset kíván. Az ifjabbak magyar emberek ugyan, de uram isten! magamról tudom, hogy midőn nyolcz év előtt a képezdéből kikerültem, mennyi dolgot adott jó kézikönyv hiányban a biblia magyar fordítása, podig nem voltam magamra hagyatva, mert a szegszárdi Leopold Sándor, az ottani iskola mecaenása félnapokat töltött velem e munka megosztásában. Magyar fordításu bibliára van égető szükségünk! Ezt egyes ember nem eszközölheti, mert könyvkiadóink nem olyanok, hogy egy ismeretlen ember ily nemü munkáját kiadják. És kérdem, van a nemesebb feladata egyletünknek, mely a haladás zászlaját lobogtatja, mint hogy ajándékozza meg a magyar józan zsidóságot oly szent könyvvel, melyet az iskolában az életben, a nyomorban és vigságban, a halálban egyaránt szükségel? Ne ijedjen meg a központi választmány, mert jó barát beszél, én sem kívánom, hogy a pénzzaeszkóba nyuljon, más óhajom. Nézzük csak! Mi Békés megyeiek kívántunk, hogy birjunk megyénk jó földleirásával, megfelelni akarván az újabb tantervnek. Mit tettünk? hirdrttünk egy 100 forintos pályázatot s mint megyei egyletünk jegyzője tudom, hogy jövő évre lesz földrajzunk, még pénzt is nyerünk rajta, mert mi használni fogjuk ám a könyvet minden iskolában és nem teszünk, ugy mint a zsidótanítók, hogy iratunk imakönyvet és azt mondják: no, most már sozza be a választmány!

Az izr. tanító-egylet választmányának a je ügy iránti lelkesedésében én nem kételkedem, habár rá lehet mondani: Es war nicht Alles richtig in Dänemark. Szólaljon fel a fővárosi lapokban, forduljon a kerületi elnökökhöz és hitközségekhez adományokat gyűjtendő, hogy mielőbb pályázat hirdetessék legalább Mózsés 5 könyve első részének magyar fordításu bibliájára. Szólítsa fel a tanítókat, hogy nyilatkozzék kiki, hány példányt rendelne iskolája számára s akkor én kétlem, hogy ne legyen kiadó, ne legyen biblia. Mert ha az első részre csak 300 frttal hirdettetik pályázat, lesz ember a gáton. Nem vagyunk mi oly szellemszegények, hogy ne találkozzék egy, ki nem a kis összegért, de ha tudja, hogy nem dolgozik hiában, ne találja a szeget feje kellő közepén. De kiadó is lesz, ha egy orsz. egylet választmánya ugy lép fel, hogy a kiadók álomszuszekos lelkébe bátorságot önt, s mi egynek lehetetlen, könnyü egy testületnek, hogy ha nem Pesten, hát Bécsben, Prágában, vagy bárhol teremtsen vállalkozó szellemet.

Ugy hiszem nem fogja senki sem mondani, hogy vérmes reményeket táplálók, ha azt hiszem, hogy két—három hét alatt említett czélra pár száz forint csak össze fog gyűlni, mert ha már nem is a népiskolákat, de a seminariumhoz előkészítő intézetet szem előtt tartva, nem fog az izrael. iroda sem idegenkedni, hogy egy kis összeggel a szent czélt előmozdítsa. Tanítóinkról is sokkal jobb véleménynyel bírok, semhogy kétségbe vonnám, miszerint már saját érdekökben is a műnek kelendőséget szereznek. A haszon, mely ezáltal eléretnék kézzel fogható. Ha a központi választmány pályázat utján működik közre egy bibliafordítás kiadásában, biztosítva vagyunk, hogy csak valódi belbecsesel bíró mű lesz nyertes, mi tanítók tehát

nem leszünk kénytelenek a Kohn et consortes-féle fordításokban keresni üdvünket; a tanító-egylet erkölcsi tekintélyt szerez magának.

Remélem és hiszem, miszerint a központi választmány és mindenek előtt nagyrabecsült elnökünk nem fogják ignorálni szózatomat. de addig is míg az első lépések megtételének, alkalmat veszek még magamnak az izr. népiskola felkezesi jellegének egyéb kellékeiről is beszélni.

B. Csabán.

Braun Jónás,
népisk. igazgató és polg. isk. tan.

M e g e m l é k e z é s .

E napokban az itteni izr. hitközséget pótolhatlan veszteség érte. Szerdán f. é. jan. 23-án Forchheimer Baruch ur, egy 74 éves öreg. tal. képesítet realiskolai tanító, az itteni 6 osztályú községi tanoda legidősbje, a főrealiskola és az állami tanítónőképezde hittanára, kiszóttatott két napi szenvedés után a földi működésének színteréről. A megboldogult 50 éves hivataljubileuma alkalmából, még nem rég ő Felsége a királytól lett kitüntetve, a minek azonban már nem sokká örvendhetett.

Forchheimer Baruch, németországi bayersdorfi születésű, fiatal korában hallgatta Wechsler Rabbi talmudelőadásait a schwabachi rabbiképezdében és pedig sikeresen, ezután Bajorországban működött egészen 1837-ig és tanítványainál a legjobb eredményt tudott felmutatni. 1837-ben átvette a tanítói hivatalt, a hol kitűnő működésével figyelmet keltett, míg végre 1844-ben a pozsonyi izr. hitközség felhívásának engedve, ennek tanodájában a megüresedett tanítói széket foglalta el. Ő volt állásának egészen megfelelő, a humanizmussal párosított vallás-erkölcsi élet példányképe. Az oktatást illetőleg kitűnt mindenben, kiválólag azonban a héber nyelv tanszakában, a melyekben majdnem utólréhatlenné lön. Ő tanítványaival, beható nyelvtani oktatás által, s főleg az ezen tantárgyak előadásánál és művelésénél kifejtett fáradhatlan szorgalma által, ügy buzgalma és a tudomány iránti előszeretete által, oly mérvű sikert tudott felmutatni, hogy tanítványai a sz. irás és próféták legnehezebb és addig nem is tanulmányozott helyeit legnagyobb könnyűséggel fordítani tudták önmaguk, mások segélye nélkül. Jellemző vonása volt, hogy tanítványaiban a tudomány iránti szeretetet gerjeszteni, és őket a magasabb célok elérésére tudta buzdítani, minek számos az országban jeles szakférfiakként becsült tanítványai élő tanujelei. Ő maga is erenyedetlen szorgalelem és lázas tevékenység embere volt. Még mint 74 éves agg a paedagogia terén szokatlan munkásságot kifejtett. Mint magánember kedélyessége és békessége, valamint szép jelleme által, nemcsak hitsorsosai, hanem más vallásbeliek hajlandóságát és barátságát tudta kiérdemelni. Tanuskodik erről a részvét, mely temetésénél oly általánosan nyilvánult. Mind a két izr. hitközség, továbbá a realiskolák ifjusága és tanártestülete, az összes keresztény, úgy a katolikus mint a protestans elemi iskoláinak tanítói és városunk egyéb kitűnőségei végkiséretet adtak a szerény, de jeles férfiú hamvainak utolsó nyughelyére. A boldogult özvegyet, egy fiút s öt leányt hagyott hátra, kiknek mindig szerető férje s illetőleg legjobb atyjok volt. Az itteni izr. községben váratlan és gyors kimulása mély fájdalmat és általános gyászt keltett, minek Fischmann rabbi ur a temetésnél tartott beszédjében mélyen megható szavakban kifejezést adott.

חבל על דאבדין ולא משתכחין! תנ"צ'ב'ה'.

Pozsony, február 9-én.

Lövy Márk,
az elhunytak volt tanítványa, az izr.
hitköz. Primäriskola néhai tanítója.

*

Ngs. Róth József kir. tanfelügyelő az izr. iskolákról.

Az embernek egyik jellemző tulajdonsága abban nyilvánul, hogy örömeztőbb foglalkozik mások, mint saját ügyeivel. Így p. köztudomásu dolog, hogy a csizmadia rendszeren politikát üz, a politikus pedig (nem a csizmadia mesterségét) költészetet, a költők nemzetgazdászatot (miközben önmaguk üdvéről sem feledkeznek meg). A paedagogusok nyelvészkedésben találják örömüket (mint p. Stern M. kollegám és jó magam), a nyelvészek pedig kölesön fejében a paedagogusok pedansságát szidják (l. S i m o n y i cikkeit a M. Nyelvőrben) tehát paedagogiával foglalkoznak.

Ezen máshova való kacsintgatás közepett azonban néha oly jelenségekkel is találkozunk, melyek ép oly örvendetesek egyrészt, a mily sajnósak másrészt. Ilyen sajnós jelenség nálunk az, hogy eddigelé nem akadt közöttünk senki, ki a magyar zsidóság általános vagy legalább művelődése történetét komolyan munkába vette s megírta volna.

„Örvendetes“ azonban másrészt, hogy ha már mimagunk nem tudjuk vagy nem akarjuk „saját szőlőnket megőrizni“, — örvendetes mondom, ha ilyenkor egy-egy k e r e s z t é n y polgártársunk vállalkozik a mi mulasztásainkat legalább részben helyreépítozni. Még örvendetesebb, ha ezen vállalkozó oly magas rangu egyéniség, mint Pozsony megye derék tanfelügyelője: **Roth József** ő Nagysága, ki ez idén kiadott tanügyi értesítésében a pozsonyi zsidó iskoláknak következő érdekes rajzát adja:

A) Az orthodox izraelita hitközség iskolái. . . . .

Valóságos izr. elemi iskolák, melyekben világi tantárgyak is tanittattak, csakis II. József császár uralkodása alatt keletkeztek, amidőn ugyanis Ausztria minden nagyobb községeiben ugy nevezett „n o r m a l i s“ iskolákat kellett felállítaniok. Ugyanezen időben Budán és Pozsonyban is állittattak fel izraelita elemi iskolák. De József császár halálával megváltozván a viszonyok, a pozsonyi izraelita iskola — mint az akkori felfogás szerint v e s z é l y e s n e k bélyegezett intézet — bezáratott . . . . Körülbelől 1805-ben ezen iskola ismét megnyilhatott. Első tanítója **Bendner** Moritz volt, ki a gyermekeket naponta 4 órán át német nyelvben és számtanban tanítá. De ezen iskola sem virágzott soká, mert 1825-ben Schik A. és Wehly S., két derék izraelita tanító egy nagyon kitünő magánintézetet nyitván, a községi nyilvános iskolából a gyermekek nagyobb része ezen intézetbe vándorolt. 1832-ben azonban ezen intézet a község kérelmére h a t ó s á g i l a g b e z á r a t v á n, a hitközség mintegy kényszerítve volt egy kellőleg szervezett iskolát állítani fel, ami megis történt s így még 1832-ben felállittatott a még most is létező Talmud-Thorával egyesített izraelita főiskola. Ezen iskola 1832-ik évtől ismét különféle változáson ment keresztül; 1856-ban ugyanis a Thun-rendszer szerint lett szervezve, 1869-ben előkészítő es alreálosztályokból állott, később pedig két külön iskolává alakult, melyek egyike jelenleg a nagy zsidó utczában s másika a T o d e s c o - a l a p i t v á n y - f é l e épületben van elhelyezve.

1. Az orthodox izraelita hitközség fiuiskolája. Ezen iskola a nagy zsidó utczában a hitközség tulajdonát képező helyiségben van elhelyezve. A tantermek száma 6, melyek elég teresek ugyan, de nem mind elég világosak. Felszerelésük kielégítő, könyvtár csekély, tornahelyiség nincs. A lefolyt évben ezen iskolát 259 fiu látogatta. A tanítók száma 6. A tanterv csak részben tartatott be, a taneredmény jó volt. A tannyelv német. A magyar nyelv tanittatik.

2. Az orthodox izraelita hitközség leányiskolája. Ezen iskola a Todesco-alapítványi épületben a neolog hitközségtől bérelt helyiségekben van elhelyezve. A tantermek száma 3, felszerelésük kielégítő.

Könyvtár és tornahelyiség nincs. A lefolyt tanévben a növendékek száma 159 volt. Működik 3 rendes tanító és 3 munkamesternő. A tanterv betartása teljes, a taneredmény jeles volt. A tannyelv német, a magyar nyelv tantárgy. Ezen két rendbeli iskola fentartása az orthodox izraelita hitközségnek a lefolyt év alatt 10,260 forintjába került, mely összegben maga a tandíj 4000 frtot képvisel.

B) A neolog izraelita hitközség iskolái.

1. A **Todesco**-alapítványi iskola. Ezen iskola 1820-ban alapított **Dávid József, Braisach, Schwabacher, Cohn** és több kiváló izraelita polgár által. Első tanítói voltak **Freier A., Skreinka, Ronsperger**, vulgo **Rindskopf** és **Weissenberg**, kik haladási irányzatuk miatt mindennemű üldöztetéseknek valának kitéve. Legtovább működött közülök **Freier**, ki 34 évi működése után megvakult. 1823-ban az akkori primás **Rudnyai** ezen iskolát meglátogatta, mely akkor a Miklós-utczában levő községi házban volt elhelyezve s **Dukes** Leopold tudós és **Löv** rabbi, nemkülönben a később világszerte ismeretessé vált dr. **Cohn** Albert pártfogása alatt állott. 1827-ben **Ferdinand** király is meglátogatta, mely időtől fogva „**Primär-Hauptschule**“ nevet nyert. 1842-ben a jelen épületbe lett áthelyezve, melynek felépítéséhez **Todesco** H. 25,000 frttal járult s ezenfelül az építéshez szükséges többi költség létrehozását is hathatósan előmozdította. Ezen iskolának 1847-ben több ezer kötetre menő könyvtára volt, mely azonban az 1848-iki forradalom alkalmával, az épületnek majdnem teljes lerombolása mellett, egészen tönkre ment. 185³/₄-ben az épület ismét helyre lett állítva s az iskola a kor kívánalmaiboz képest újra lett szervezve. Az akkoriban megválasztott tanítók közül most már csakis **Buxbaum** Henrik működik, kinek minden irányban való dicséretes fáradozásának ezen iskola sokat köszönhet.

A neolog izrael. hitközség ezen iskolájában jelenleg 5 tanterem van. A tantermek elég világosak és a növendékek számához elég téresek. Felszerelésük teljes. Könyvtár van, de csekély. A tornahelyiség csak részben berendezett. A tanítványok száma e mult évben 95 volt. Tanító működik 5. A tanterv teljesen betartatott, a taneredmény jeles volt. A tannyelv német, de a felsőbb osztályokban a már dicséretesen felemlített **Buxbaum** H. tanító által némely tantárgy magyarul is adatik elő. Ezen iskola fentartása a lefolyt évben 3425 frtba került, mely összeg leginkább tandíjból fedeztetik“.

Führer Ignác.

Hatósági döntvények.

2179. t. ü.

2040. k. b.

Nyitramegye közigazgatási bizottságának 1877. évi december hó 11-én tartott ülésében.

Érsekujvár város polgármesterének 3005. számú jelentése ez évi szeptember hó 27-én kelt 1448. számú határozatra, **Czeiszler Leonóra**, férjezett **Fürth Samuné** és az érsekujvári congr. izraelita hitközség között fennforgó panasz ügyben megkísértett barátságos egyezség tárgyában.

H a t á r o z a t.

A becsatolt jegyzőkönyv tanúsága szerint a felek között megkísértett barátságos egyezség létre nem jöven, **Fürth** szül. **Czeiszler Leonóra** tanítónő az érsekujvári congr. izr. hitközség iskolájánál 1874-ik évi augusztus hó

26-ikán nyert tanítónői állomásába és az akkor kelt alkalmazásáról szóló okmányában biztosított javadalmi élvezetébe ezennel visszahelyeztetik, mert:

a vizsgálati iratoknál lévő okmányban, melylyel Czeiszler Leonóra az érsekújvári congr. izrael. hitközségi iskolánál állomását elfoglalta, hajadon állapota, az alkalmazást nyújtó hitközség által nem lett kikötve, mert a vizsgálat folyama alatt a hitközség nem igazolta azt, hogy Czeiszler Leonóra által 1874-ben elnyert állomásra történt pályázati hirdetésben pályázóknak csak is hajadon nőtanítók hivattak volna föl;

mert Czeiszler Leonórának állomását felmondó, s az ügyiratokhoz csatolt iratában a hitközség csak feltevésen alapuló, de semmivel sem bizonyított okkal indokolja Czeiszler Leonóra elbocsájtásának szükségét akkor, a midőn e felmondás kelte után közvetlen néhány napra, hivatali működése buzgalmáról, sikeréről, s azzal való megelégedéséről, részére bizonyítványt állít ki;

mert a hajadon állapot előzetes kikötése s e kikötésnek elfogadása nélkül a népoktatási törvény és a fennálló szabályrendeletek, a férjezett és hajadon nőtanítók alkalmaztatására nézve különbséget sem tesznek; s

mert végre a tanítói hivatal élethosszsiglani tartását a népoktatási törvény a hitfelekezetekre nézve is szabályozza, és 1868: XXVIII. t.-cz. 138. §. meghatározza azon eseteket, melyeknél fogva a tanítók hivatalokból elmozdithatók, mely esetek egyike sem hozatik fel okul Czeiszler Leonórának állomását felmondó és az érsekújvári congr. izrael. hitközség által kiállított okmányban.

Miről Czeiszler, férj. Fürth Leonóra és az érsekújvári congr. izraelita hitközség tudomás és alkalmazkodásul, jelen határozatnak kézbesítése mellett azzal értesítettnek, hogy az ezen határozattal meg nem elégedő félnek szabadságában áll, a határozat kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt a Nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi magy. kir. ministeriumhoz czimzett felfolyamodást itten benyújtani.

Nyitra megye főispánja
mint a közig. bizottság elnöke
Frideczky Imre.

A VII-ik ker. izr. hitközség birósági végzése.

Lapunk eult havi számában ismételen említtök azon méltatlan eljárást, melyet — nem annyira a bajai hitközség, — mint inkább ennek érdemdús elnöke t. Beck Sámuel ur két tanító iránt tanusított. Nem akarunk itt Beck ur embertelen eljárásának részletezésébe bocsátkozni, volt alkalmunk már több oly adatot feljegyezni, melyekről elmondhatjuk, hogy csak Beck ur neve méltó, hogy hozzá fűződjenek; de érdekesnek tartjuk commentárral kísérve feljegyezni egyes mozzanatait a VII-ik kerületi biróság ülésének, mely ez ügyben kiküldetett, hogy lássák t. kartársaink mily lábon áll az igazságszolgáltatás ügye Izraelben.

A hivataluktól méltatlanul megfosztott tanítók ügye a kerületi biróság elé került; a tanítók ismervén a kerületi biróság eljárását — nem sokkal ezelőtt u. i. felszólított egy panaszos tanítót az ily ker. biróság elnöke, hogy nyugodjék meg a községe részéről történt elbocsátásban, hisz ugy sem nyer semmit, ha a község ellen panaszt emel is, mert a kerületi biróságnak feladata a község tekintélyét fentartani, — mondom tehát a tanítók ismerve az ilynemű eljárást az orsz. irodához fordultak ügyöknek a közigazgatási bizottsághoz áthelyezése végett. Az orsz. iroda felmenti a tanítókat a biróság alól, ha határozottan kijelentik ebbeli óhajukat. Ez megtörtént. S ime 1878. jan. 13-án, midőn a ker. biróság már utban volt

Baja felé intéz annak elnöke egy táviratot a panaszos tanítóhoz, jelentvén, hogy a bíróság jön. Kiváncsiak vagyunk arra, vajon tudja-e a VII. izr. kerület elnöke, hogy e jelentése szabályellenes? tudja-e hogy a 12 tagu bíróságnak névjegyzéke a panaszos feleknek beterjesztendő, hogy ezek 3 tag ellen kifogást emelhessenek a congressusi szabályzatok 66. §-a értelmében? Denique ezeknek figyelmen kívül hagyása mellett megérkeztek, összeültek s tanácskoztak, és nagy bölesen következő végzést hoztak:

1. A tanítók 1877. május 22-én kapták az elbocsátási rendeletet a község részéről, tehát a congressusi szabályok VI. fej. 23. §-a értelmében jogos a felmondás, mert az 4 hónapon belül történt; de az érdemes bíróság nem vette figyelembe, hogy a 1877|8-iki tanév szeptember elején vette kezdetét s így a törvényes felmondási idő nincs meg, sőt ha megvolna is, a jelen körülmények közt az alább felhozandó minist. leirat szerint hatályon kívüli.

2. Bock Róza okleveles ipariskolai nőtanító nem tarthat igényt az 1868: XXXVIII. t.-cz. 138. §-ára sem a Congr. szabályok II. fej. 23. §-ára, mert nem „paedagogiailag képzett“ tanító.*) E hitvány érv mutatja leg-ecclatansabbul, mily szükkeblü s korlátolt felfogással itelt az érdemes bíróság. Hát kérdezzük a böles birákat, vonatkozathatják a törvény szavait a szakcsoportokra is? kérdés tárgyát képezheti az, hogy miből van az illető képesítve? Nem hasonló-e a farkas okoskodásához amaz ismert aesopi mesében ezen embereké, „qui fictis causis innocentes opprimunt“.

3. Heitler Jakab képesített tanító 1874-ben vétetett fel — ugymond a bíróság — 3 évre ideiglenesen, tehát lejárván a 3 év jogosan bocsátható el; de Heitler Jakab hiteles okmánynyal képes igazolni, hogy már 1873-ban alkalmazva volt, hanem hát az érdemes bíróságnak indokra levén szüksége, a megelőzőtt egy évet kihagyja a számításból.

Ime egy újabb adat ahoz, hogy a kerületi bíróság feladata a község tekintélyét fentartani. A ker. bíróság a hitközség elnökével együtt ignorálja a vallás- és közokt. m. k. ministeriumnak 1875. sept. 9. 21,997. sz. a. kelt leiratát, melyben intézkedés történik aziránt, hogy az izr. tanító „ne tekintessék az illető hitközség által felfogadott, vagy részben önkényétől függő egyének, hanem állandó hitközségi tisztviselőnek, ki csakis bizonyos vétségek, illetőleg botrányos kihágások és büntetettek bebizonyulása esetén és mindenkor előzetes vizsgálat után bocsátható el a hitközség tisztviselői kötelékéből.“

Ignorálják továbbá együttesen ugyancsak a vall.- és közokt. m. kir. ministeriumnak egy más 11,672/877. sz. a. döntvényét, mely véglegesen alkalmazottnak tekinti azon tanítót, ki több évet töltött, akár szerződés akár más okmány nélkül is, valamely községben. S ennek számbavétele mellett utalunk az 1868: XXXVIII. t.-cz. 138. §-ára s a Congr. szabályok VI. fej. 24. §-ra. Ajánljuk figyelmébe ugy a böles biráknak mint a bajai hitközség elnökének, mely utóbbi oly nyomatékkal emelte ki a ker. bíróság ülése alkalmával mondott vádbeszédében, hogy óvakodjék a bíróság Heitler iránt oly végzést hozni, mely szerint állásába visszahelyeztetik, mert ez a község egységét zavarná fel; ej, ej Beck ur! tudjuk hova ezélez, mert a phrasis nem rejti el a lólábakat, de erről majd máskor.

A kerületi bíróság tehát a tanítók visszahelyezés iránti kérelmét elvetette, utnak bocsátván őket, s Beck ur most önelégülten mosolyogva mondogatja magában: hogy vici! Majd meglátjuk!

Dr. —cz— —zs—

Egyleti élet.

Tagsági díjakat fizettek: Becher J., Budapest 2 frt; Katz Henrik, N.-Szt.-Miklós 2 frt; Ungar Salamon, Galgóc 2 frt; Engel Sándor, Hódmező-Vás. 4 frt; Weisz Sam., Szakoleza 2 frt; Földesy Joachim, Budapest 2 frt; Tandler S., Diószeg 2 frt; Weinberger József, Bicsé 4 frt; Berndorfer Kálmán, Sz.-Fehérvár 2 frt; Stern Vilmos, Mező-Tur 2 frt; Goldstein Vilmos, Karád 1 frt; Neufeld Ede, Liptó-Hibbe 2 frt.

Pártoló-tagok: Minz ifj. Budapest, 5 frt; Kellner L. Kecskemét, 5 frt; Kecskeméti hitközség 5 frt.

VEGYESEK.

— Silbermann Imre, volt kulai tanító, jelenlegi tartózkodási helye után tudakozódtak szerkesztőségünknel. Kérjük tisztelt olvasóinkat, kik felőle valamit tudnak, sziveskedjenek erről bennünket értesíteni.

— (Hymen.) Maislis Jakab, ezelőtt siófoki, jelenleg sárvári tanító, Schnabl Luiza kisasszonynyal febr. hó 26-án tartja menyegzőjét. Fogadja a tisztelt kartárs legjobb szerencse kívánatainkat.

— Az egylet imakönyve új és javított kiadásban fog megjelenni. A választmány gondoskodott, hogy az új kiadás hibánélkül és sokkal jobb kötésben fog kikerülni.

— Következő meghívót kaptunk: „Tekintetes Seligman Elázár urnak Budapesten. Az országos magyar izr. tanító-egyesület által, Felsenburg Adolf érdemes tanítónknak. a helybeli izr. hitközség előjáróságához küldött diszokmány, f. é. márczius 3-án dél előtt 10 órakor fog a helybeli izr. imaházban ünnepélyesen átadatni, mely ünnepélyre valamint az azon napon tartandó társas-vacsorára, Uraságotat — mint az orsz. magy. izr. tanító-egyesület elnökét — és ezen egylet tekintetes választmányát, tisztelettel meghívni van szerencsém. Szentesen, 1878. február 26-án. Dr. Czukermann Soma, az ünnepélyt rendező-bizottság elnöke“. — Lelkünk mélyéből örvendeztünk e meghívónak és kedvezőbb alkalommal örömet meglátogattuk volna e híres alföldi várost. Fogadja a derék község egyelőre legmelegebb köszönetünket.

— A könyvbírálat folytatása hely szüke miatt e számból kimaradt, miért tisztelt munkatársunktól bocsánatot kérek.

Szerkesztői posta.

B. Csabára: Nem a hódmezővásárhelyi, hanem a monori.
— B . . . . Solt.: Lapját Fegyverekre küldtük mindig. — T . . . .
Gyöng: Megkaptuk. — N . . . . L. Hibbe: Irja meg világosan, hogy a választmány mit tegyen, vagy tehetne ügyében. — F. Érsekújvár: Magánlevelet írunk; cikkét jövő számunkban adjuk.

Nyomatott Schlesinger és Wohlaer könyvnyomdájában, Rostély-uteza,
Károlykaszárnya 8. sz.